

Wonen voor Almeerders met Wlz

Beschrijving Almeerders met zorg op grond van de Wet langdurige zorg

Gemeente Almere

Wonen voor Almeeders met Wlz

Mathijs Tuynman
Telefoon +31651498550
E-mail mvtuynman@almere.nl

BESCHRIJVING ALMEERDERS MET ZORG OP GROND VAN
WET LANGDURIGE ZORG

200
1300 AE Almere
14 036

Foto: zorgwoning.nl

Datum
31 juli 2020

Kenmerk
P2019-059

Auteur
M. Tuynman, K. Grimmerink

Versie
1.1

Pagina
1/20

Titel
Wonen voor Almeeders met Wlz

Datum
31 juli 2020

Kenmerk
P2019-059

Versie
1.1

Pagina
2/20

COLOFON

Gemeente Almere

Onderzoek en rapportage

Gemeente Almere/BVLS/Onderzoek&Statistiek
Mathijs Tuynman, Klaske Grimmerink

Opdrachtgevers:

Gemeente Almere/Zorg & Welzijn
Hans Feddema

Gemeente Almere/Stedelijk Beleid
Nikkie Gerritsen

Augustus 2020

Contactgegevens

Gemeente Almere
Postbus 200
1300 AE Almere
Tel: 14 036

onderzoek&statistiek@almere.nl

www.osalmere.nl

 [@OSAAlmere](https://twitter.com/OSAAlmere)

@ gebruik van gegevens uit dit rapport is alleen toegestaan met bronvermelding.

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting en conclusies.....	4
Samenvatting.....	4
Conclusies.....	5
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Vraagstelling en leeswijzer.....	6
1.3 Begrippen en methoden.....	6
2. Hoeveel Almeerders krijgen Wlz-zorg en wie zijn dat?	8
2.1 Omvang doelgroep	8
2.2 Kenmerken van Almeerse Wlz-cliënten.....	9
3. Welke zorgbehoefte hebben Almeerders met Wlz-zorg?	11
3.1 Grondslag: aard van de zorgbehoefte	11
3.2 Uitstroom uit de Wlz.....	12
3.3 Lichtere en zwaardere zorgbehoefte	12
3.4 Samenhang met Wmo-gebruik	13
4. Hoe wonen Almeerders met Wlz-zorg?.....	15
4.1 In wat voor woning wonen Wlz-cliënten?	15
4.2 Wonen Wlz-cliënten thuis of in een instelling?.....	16
4.3 Zegt de zorgbehoefte iets over de woonsituatie?.....	18
5. Beschouwing.....	20

Titel
Wonen voor Almeerders met Wlz

Datum
31 juli 2020

Kenmerk
P2019-059

Versie
1.1

Pagina
3/20

Samenvatting en conclusies

Titel
Wonen voor Almeerders met Wlz

Datum
31 juli 2020

Kenmerk
P2019-059

Versie
1.1

Pagina
4/20

Samenvatting

Dit rapport beschrijft de cliëntenpopulatie van Almeerders met zorg op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz): om hoeveel en wat voor mensen gaat het, wat voor zorg krijgen zij, en hoe wonen zij? De basis voor deze beschrijving vormden geregistreerde gegevens van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ), het Centraal administratiekantoor (CAK) en bevolkings- en woningkenmerken van de Gemeente Almere.

Aantal en kenmerken

- Er zijn ruim 2.200 Almeerders met een indicatie voor zorg op grond van de Wlz.
- Hun aantal stijgt in Almere, terwijl landelijk het aantal Wlz-geïndiceerden stabiel blijft.
- Van de volwassen Almeerders gebruikt ongeveer 1% zorg op grond van de Wlz, maar van de Almeerders van 85 jaar en ouder krijgt 22% zorg op grond van de Wlz.
- Van de Almeerders die in een institutioneel huishouden wonen, is meer dan een derde Wlz-cliënt. Andersom wonen zes op de tien Almeerse Wlz-cliënten in een institutioneel huishouden. Een institutioneel huishouden wil zeggen dat het huishouden met meerdere personen samen op een adres van een instelling woont.
- Van de Almeerse Wlz-cliënten is de helft jonger dan 65 jaar en een kwart ouder dan 85 jaar.

Zorgbehoefte

- Van de Almeerse Wlz-geïndiceerden heeft 44% de indicatie vanwege een verstandelijke beperking en 40% voor verpleging en verzorging. 6% krijgt Wlz voor een lichamelijke beperking;
- Het aantal en aandeel mensen met een indicatie voor Wlz op grond van een verstandelijke beperking is de afgelopen jaren in Almere en landelijk sterk gestegen;
- Jaarlijks stromen er ongeveer 25 mensen uit de Wlz, wat wil zeggen dat ze nog wel in Almere wonen maar geen Wlz meer gebruiken;
- Ongeveer twee derde van de Wlz-geïndiceerden hebben een zorgprofiel dat als 'zwaar' te karakteriseren valt. Het aandeel Wlz-geïndiceerden met een zwaarder zorgprofiel is de afgelopen jaren toegenomen.
- Van de Wlz-cliënten heeft 60% een maatwerkvoorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Vrijwel altijd gaat dat om een ondersteuningsarrangement, maar ongeveer 40% van de Wlz-cliënten met Wmo-voorziening heeft (ook) een hulpmiddel, woningaanpassing of vervoersvoorziening.

Woonsituatie

- Zeven op de tien Wlz-cliënten woont in een huurwoning en de helft in een meergezinswoning. Van alle Almeerse huishoudens woont iets meer dan een derde in een huurwoning en drie op de tien in een meergezinswoning.

- Van de Almeerse Wlz-cliënten woont iets minder dan de helft thuis en de rest in een instelling. Daarmee werken ze af van het landelijke beeld: landelijk woont iets minder dan drie op de tien Wlz-cliënten thuis.
- Steeds meer Wlz-cliënten in Almere nemen de zorg thuis af, dus niet in een instelling;
- Het zorgprofiel blijkt niets te zeggen over de woonsituatie van Wlz-cliënten. Cliënten met een zwaarder zorgprofiel wonen niet anders dan cliënten met een lichter zorgprofiel.

Titel
Wonen voor Almeerders met Wlz

Datum
31 juli 2020

Kenmerk
P2019-059

Versie
1.1

Pagina
5/20

Conclusies

Hoewel deze beschrijving de nodige context en inzichten oplevert over Almeerders met zorg op grond van de Wet langdurige zorg, kunnen deze inzichten niet direct vertaald worden naar een bouwopgave voor plekken in instellingen en woningen in de wijk met zorg aan huis. Vijf uitkomsten lijken vooral van belang voor deze opgave:

- het aantal mensen met zorg op grond van de Wlz neemt in Almere toe: dit is een lokale trend die we landelijk en in de Randstad niet terugzien;
- Wlz-cliënten zijn vooral te vinden onder de zeer ouderen, van 85 jaar en ouder;
- relatief veel Almeerse Wlz-cliënten wonen thuis: ongeveer de helft;
- ambulantisering is onder Wlz-cliënten al een tijdje gaande;
- naarmate het aantal Wlz-cliënten toeneemt, zal ook de behoefte aan huur- en meergezinswoningen toenemen;
- er worden meer Wlz-indicaties verstrekt voor zwaardere zorgprofielen, maar deze trend heeft zeer waarschijnlijk geen implicaties voor de behoefte aan plekken in instellingen dan wel aan woningaanpassingen thuis.

Tot slot zijn er voor deze beschrijving nog veel meer en gedetailleerde tabellen gemaakt dan in dit rapport beschreven. Deze leveren voldoende gegevens om met enige zekerheid prognoses te kunnen maken over aard en omvang van de doelgroep.

1. Inleiding

Dit rapport beschrijft de cliëntenpopulatie van Almeerders met zorg op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz): om hoeveel en wat voor mensen gaat het, wat voor zorg krijgen zij, en hoe wonen zij? Behalve een momentopname komen ook recente trends aan bod. De basis voor deze beschrijving vormen geregistreerde gegevens van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ), het Centraal administratiekantoor (CAK) en bevolkings- en woningkenmerken van de Gemeente Almere.

1.1 Aanleiding

De gemeente Almere maakt samen met zorgaanbieders en woningcorporaties afspraken over wonen met zorg in de wijk om ambulantisering op te vangen. Gemeente en partners hebben behoefte aan inzicht in de woningbehoefte van inwoners die zorg krijgen op grond van de Wlz en een inschatting van de omvang en aard daarvan in de toekomst. Daarop vroeg de ambtelijke werkgroep aan Onderzoek & Statistiek om de doelgroep, hun zorgbehoefte en hun woonsituatie in beeld te brengen. Een dergelijk beeld kan als basis dienen voor het benodigde inzicht in de woonbehoefte nu en in de toekomst.

1.2 Vraagstelling en leeswijzer

In dit rapport beantwoorden we de volgende vragen:

- Hoeveel Almeerders hebben zorg nodig op grond van de Wlz en wat zijn hun kenmerken? (hoofdstuk 2)
- Wat is de aard en omvang van hun zorgbehoefte? In hoeverre hebben zij ook gemeentelijke ondersteuning nodig op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning? (hoofdstuk 3)
- Hoe wonen Almeerders met zorg op grond van de Wlz? Wonen zij thuis of in een instelling? (hoofdstuk 4)

In hoofdstuk 5 gaan we in op de implicaties voor de woonbehoefte en prognoses hiervan.

1.3 Begrippen en methoden

Begrippen

Wlz-geïndiceerden

Om aanspraak te kunnen maken op zorg op grond van de Wlz moet een aanvrager een indicatie krijgen van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ). Deze kent vervolgens een zorgprofiel toe. Gegevens van het CIZ geven de meest volledige beschrijving van de doelgroep. Het gaat immers om iedereen die in aanmerking komt voor Wlz-zorg, ongeacht of hij of zij daadwerkelijk van deze zorg gebruik maakt of niet. Bovendien beschrijven de gegevens ook minderjarigen, die niet voorkomen in de gegevens van het CAK. Ter onderscheid met de daadwerkelijke cliënten van Wlz-zorg noemen we deze groep in dit rapport de *Wlz-geïndiceerden*.

Wlz-clënten

Niet iedereen met een indicatie maakt ook daadwerkelijk gebruik van zorg op grond van de Wlz. Dat kan diverse redenen hebben, bijvoorbeeld omdat zij op een wachtlijst staan of omdat ze niet weten dat ze een indicatie hebben. Ter onderscheid van de geïndiceerden spreken we in dit rapport van *Wlz-clënten*.

Cliënten van 18 jaar en ouder moeten een eigen bijdrage betalen voor de zorg. Het Centraal Administratie Kantoor (CAK) int deze eigen bijdragen en stuurt gegevens over de persoon en de zorg naar het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Tenzij anders vermeld, bedoelen we in dit rapport met Wlz-clënten de *volwassen* cliënten die een eigen bijdrage moeten betalen.

Methoden

De gegevens van het CIZ zijn anonieme, geaggregeerde gegevens. Het CIZ publiceert in een openbaar toegankelijke databank gegevens over geïndiceerden voor zorg op grond van de Wlz per gemeente, per half jaar en per zorgprofiel.¹ Gegevens over geïndiceerden in dit rapport zijn afkomstig uit deze databank.

Anders dan gegevens van de openbare databank kunnen gegevens van het CAK op persoons- of adresniveau gekoppeld worden aan andere gegevens. Dit gebeurt in een beveiligde omgeving van het CBS en onder strikte voorwaarden. O&S koppelde gegevens van het CAK/ CBS aan gemeentelijke gegevens uit de basisregistratie personen, de basisregistratie adressen en gebouwen, een inventarisatie van institutionele adressen in Almere, en gegevens over Wmo-maatwerkcliënten. Op basis van dit gekoppelde bestand maakte O&S tabellen, die na controle op herleidbaarheid door het CBS werden vrijgegeven. De beschrijvingen van bevolkingskenmerken, samenhang met wmo-gebruik en woonsituatie van volwassen Wlz-clënten zijn gemaakt op basis van deze tabellen.

In een enkel geval (§4.1) baseren we ons op gegevens die gepubliceerd worden door Vektis.² Het gaat hier om geaggregeerde gegevens over gedeclareerde zorg en niet over indicaties. De Vektis-gegevens betreffen op gemeenteniveau alleen gegevens over cliënten in instellingen, niet over cliënten die thuis wonen.

Titel
Wonen voor Almeeders met Wlz

Datum
31 juli 2020

Kenmerk
P2019-059

Versie
1.1

Pagina
7/20

¹ <https://ciz.databank.nl/>

²² <https://www.vektis.nl/intelligence/open-data>

2. Hoeveel Almeerders krijgen Wlz-zorg en wie zijn dat?

In dit hoofdstuk leest u hoeveel Almeerders zorg krijgen op grond van de Wlz. We laten zien dat het om relatief weinig mensen gaat, maar dat hun aantal toeneemt (§2.1). Ook beschrijven we de doelgroep naar enkele bevolkingskenmerken zoals de leeftijd en de huishoudensvorm (§2.2).

2.1 Omvang doelgroep

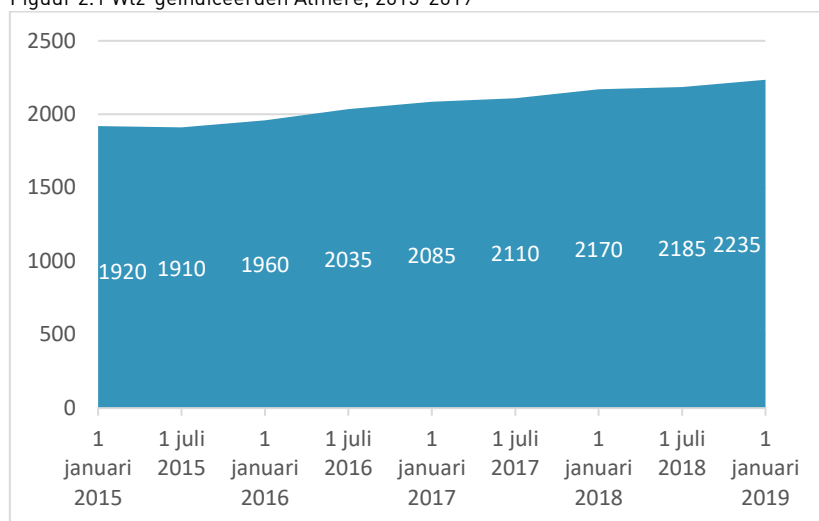
Volgens het CIZ zijn er op 1 januari 2019 2.235 personen met Wlz-indicatie in Almere. Het CAK komt op 1.808 Wlz-cliënten in Almere. Dit verschil, van meer dan 400 personen, heeft onder meer te maken met:

- het feit dat er 155 minderjarigen waren met een Wlz-indicatie die geen eigen bijdrage betaalden;
- landelijk ongeveer 5% van de geïndiceerden op enig moment geen zorg gebruikt;
- het feit dat het Zorginstituut subsidies verstrekt aan zorgaanbieders bij hulp bij algemene dagelijkse levensverrichtingen en cliënten hiervoor dus geen eigen bijdrage betalen.

Deze drie verklaringen tezamen verklaren het ‘gat’ tussen de aantallen van het CAK en van het CIZ echter niet volledig.

Het aantal Almeerders met een indicatie voor zorg op grond van de Wlz steeg tussen 2015 en 2019 geleidelijk (figuur 2.1).

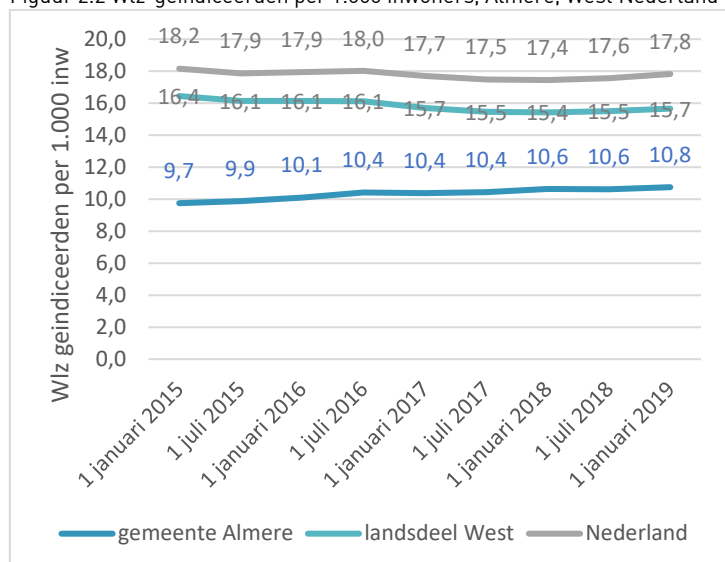
Figuur 2.1 Wlz-geïndiceerden Almere, 2015-2019

Bron: CIZ

Relatief, per 1.000 van de bevolking, zijn er in Almere aanzienlijk minder mensen met Wlz-indicatie dan in Nederland of in West-Nederland. Wel stijgt hun aantal in Almere geleidelijk, terwijl dat elders min of meer gelijk blijft (figuur 2.2).

Figuur 2.2 Wlz-geïndiceerden per 1.000 inwoners, Almere, West Nederland en Nederland, 2015-2019

Bronnen: CIZ en CBS, bewerking O&S

2.2 Kenmerken van Almeerse Wlz-cliënten

Iets meer dan 1% van de Almeerse volwassenen krijgt zorg op grond van de Wlz, onder wie meer vrouwen dan mannen (figuur 2.3).

Figuur 2.3 kenmerken van Almeerse Wlz-cliënten van 18 jaar en ouder, 1 jan 2019

	% van alle Almeerders met kenmerk dat Wlz-cliënt is ^a	% van alle Almeerse Wlz-cliënten met kenmerk ^b
geslacht		
man	1,0%	42,3%
vrouw	1,3%	57,7%
leeftijd		
18-64	0,7%	52,1%
65-74	1,0%	8,8%
75-84	4,6%	14,8%
85+	22,1%	24,3%
huishoudtype		
Eenpersoonshuishouden	0,9%	13,8%
Paar zonder kinderen	0,3%	6,5%
Paar met kinderen	0,3%	10,4%
Eenouderhuishouden	0,7%	6,9%
Institutioneel huishouden	34,9%	62,4%
herkomst		
Nederlands	1,3%	66,5%
westers	0,9%	8,7%
niet-westers	0,9%	24,8%

a aantal cliënten als percentage van het aantal inwoners per bevolkingsgroep. Dit percentage geeft een beeld van welke bevolkingsgroepen relatief het vaakst Wlz zorg krijgen.

b de percentages van elk kenmerk tellen per categorie op tot 100%. Dit percentage geeft aan welke groepen Wlz-cliënten het vaakst voorkomen.

Bron: CBS/ CAK en Gemeente Almere, bewerking O&S

Kijkend naar kenmerken van Almeerse Wlz-cliënten valt het volgende op:

- Wlz-cliënten zijn vooral te vinden onder 85-plussers: meer dan twee op de tien van hen krijgen zorg op grond van de Wlz;
- Onder de 75 jaar zijn er nog maar weinig Almeerders die zorg krijgen op grond van de Wlz, maar ruim de helft van de Wlz-cliënten is jonger dan 65 jaar;

- Van alle Almeerders die in een institutioneel huishouden wonen³ is ruim één derde een Wlz-client;
- Omgekeerd is ruim zes op de tien Almeerse Wlz-clënten te karakteriseren als een institutioneel huishouden, en ruim één op de tien voert een eenpersoonshuishouden;
- Onder Almeerders van buitenlandse herkomst is het aandeel Wlz-clënten lager dan onder in Nederland geboren Almeerders: dit wordt waarschijnlijk verklaard doordat er relatief minder 85-plussers zijn onder Almeerders van buitenlandse herkomst.

Titel
Wonen voor Almeerders met Wlz

Datum
31 juli 2020

Kenmerk
P2019-059

Versie
1.1

Pagina
10/20

³ Personen die tot een institutioneel huishouden behoren wonen samen met meerdere personen op een institutioneel adres. Dit zijn meestal adressen van zorginstellingen, maar bijvoorbeeld ook het azc en de gevangenis.

3. Welke zorgbehoefte hebben Almeerders met Wlz-zorg?

Voor de zorgbehoefte baseren we ons op de zorgprofielen die worden toegewezen door het CIZ. De zorgprofielen zijn nauwkeurig omschreven in Bijlage C van de Regeling langdurige zorg.

3.1 Grondslag: aard van de zorgbehoefte

Het overgrote deel van de Almeerders met Wlz-indicatie krijgt deze indicatie voor een verstandelijke beperking (44%) of voor verpleging en verzorging (40%), op afstand gevolgd door mensen met een lichamelijke beperking (6%), zie figuur 3.1.

Figuur 3.1 Aantallen Wlz-geïndiceerden in Almere naar grondslag, 1 jan 2019

Grondslag	aantal
Verstandelijke beperking	985
Verpleging en verzorging	885
Lichamelijke beperking	145
ADL / Extramurale behandeling ^a	125
Lichte verstandelijke beperking	80
Zintuigelijke beperking	10
Geestelijke gezondheidszorg, voortgezet verblijf	5

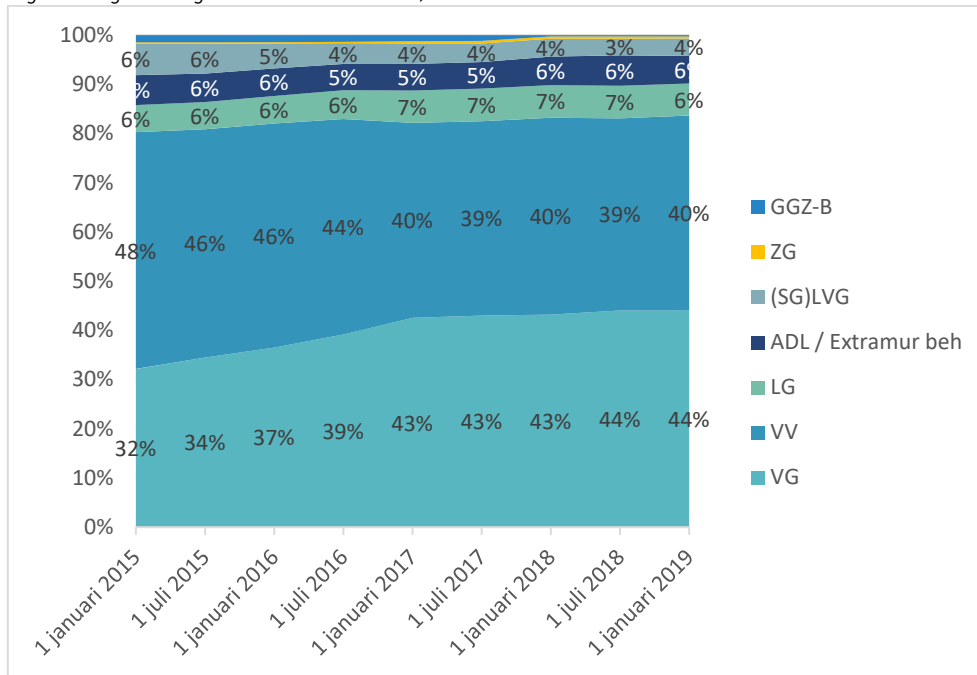
a ADL: algemene dagelijkse levensverrichtingen

Er doen zich tussen januari 2015 en januari 2019 drie trends voor met betrekking tot de grondslagen voor indicatie (figuur 3.2, volgende pagina):

- het sterkst steeg –vooral tussen 2015 en 2017– het aantal Almeerders met Wlz-indicatie op grond van een verstandelijke beperking, van 555 naar 985 personen, ofwel van 32% van de hele Wlz-groep naar 44%;
- het *aantal* Almeerders met grondslag Verpleging en verzorging nam toe van 830 naar 885. Omdat vooral het aantal mensen met een verstandelijke beperking sterker toenam, nam hun *aandeel* tegelijkertijd af van 48 naar 40%;
- het aantal en aandeel Almeerders met Wlz-indicatie op grond van een lichte verstandelijke beperking daalde licht van 110 personen naar 80, ofwel van 6% naar 4% van de gehele groep.

De drie trends zijn geen lokale Almeerse ontwikkelingen: ook landelijk en in West- Nederland zien we dezelfde trends. De ontwikkelingen hebben te maken met veranderde richtlijnen en regelgeving.

Figuur 3.2 grondslag Wlz-indicaties Almere, 2015-2019

Betekenis van afkortingen:

GGZ-B: Geestelijke gezondheidszorg, voortgezet verblijf na 3 jaar intramurale geestelijke gezondheidszorg; ZG: Zintuigelijke beperking (SG)LVG: (sterk gedragsgestoorde) Lichte verstandelijke beperking; ADL / Extramur beh: algemene dagelijkse levensverrichtingen/ extramurale behandeling; LG: lichamelijke beperking; VV: verpleging en verzorging; VG: verstandelijke beperking.
Bron: CIZ

3.2 Uitstroom uit de Wlz

De Wlz is voor de meeste mensen het ‘eindstation’: gewoonlijk betekent uitstroom uit de Wlz verhuizen naar buiten Almere of overlijden. Andere uitstroom uit de Wlz komt ook voor, maar niet vaak. Jaarlijks zijn er ongeveer 25 Almeerders die uit de Wlz uitstromen, dat wil zeggen dat ze stoppen met het gebruik van zorg op grond van de Wlz, maar op 1 januari van het volgende jaar nog in Almere wonen.

3.3 Lichtere en zwaardere zorgbehoefte

In hoofdstuk 4 hierna onderzoeken we in hoeverre de zwaarte van de zorgbehoefte iets zegt over de woonsituatie. Daartoe deelden we Wlz-geïndiceerden op basis van hun zorgprofiel in in personen met ‘lichtere’ of ‘zware’ zorgbehoefte:

- Alle profielen die in de Regeling werden omschreven als ‘Beschermd wonen’, ‘Voortgezet verblijf’ of ‘Besloten wonen’ werden ingedeeld als ‘zwaar zorgprofiel’, ongeacht het aantal uren per week dat ze zorg nodig zouden hebben;
- Zorgprofielen met de omschrijving ‘wonen met begeleiding’ werden ingedeeld op basis van de intensiteit van de zorgbehoefte. Een totale zorgbehoefte van 13 uur of meer per week beschouwden we als zwaar; een zorgbehoefte van wonen met 12 uur of minder per week begeleiding beschouwden we als ‘lichter zorgprofiel’.

Een aantal indicaties in de lagere zorgklassen (met 12 uur of minder zorgbehoefte) worden niet meer verstrekt en zijn overgegaan naar de Wmo. Ze komen nu alleen nog voor in de cijfers vanwege het overgangsrecht. Tabel 3.3 licht deze indeling toe.

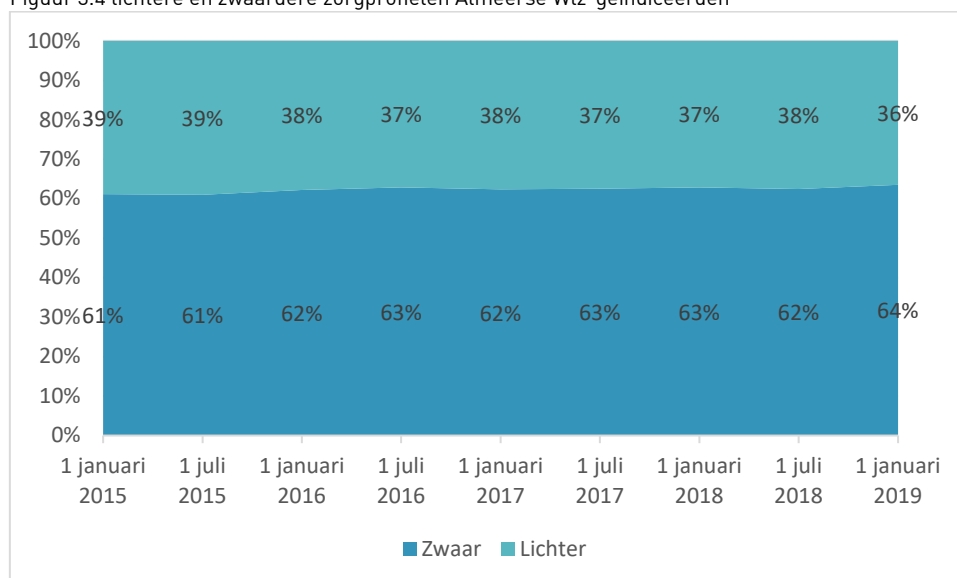
Figuur 3.3: toedeling zorgprofielen naar lichter of zwaar zorgprofiel

Grondslag Wlz	Lichter	Zwaar
Verpleging en verzorging	1 t/m 4 VV en 9b VV	5 t/m 8 VV en 10 VV
Verstandelijk gehandicapten	1 t/m 3 VG	4 t/m 8 VG
Lichamelijk gehandicapten	1 t/m 5 LG	6 t/m 10 LG
Zintuigelijk gehandicapten: auditief / visueel	1 en 2 ZGaud 1 t/m 3 ZGvis	3 en 4 ZGaud 4 en 5 ZGvis
Licht verstandelijk gehandicapten	1 t/m 3 LVG	4 t/m 6 LVG
Geestelijke gezondheidszorg	1 en 2 GGZB	3 t/m 7 GGZB
Algemene dagelijkse levensverrichtingen / extramuraal behandeling	ADL/ extramuraal	-
Eerstelijns verblijf (2015-16)	Eerstelijns verblijf	-

De zorgprofielen worden in de Regeling langdurige zorg afgekort naar de grondslag en de zwaarte van de zorg (het aantal en soort uren zorg waar een patiënt behoefte aan heeft). Zo is zorgprofiel verpleging en verzorging, klasse vier, afgekort tot 4VV.

Bijna tweederde van de Wlz-geïndiceerden kunnen volgens deze indeling beschouwd worden als personen met een zwaar zorgprofiel. Tussen 2015 en 2019 is het aandeel Wlz-geïndiceerden met zwaardere zorgprofielen licht toegenomen (figuur 3.4).

Figuur 3.4 lichtere en zwaardere zorgprofielen Almeerse Wlz-geïndiceerden

Bron: ClZ, bewerking O&S

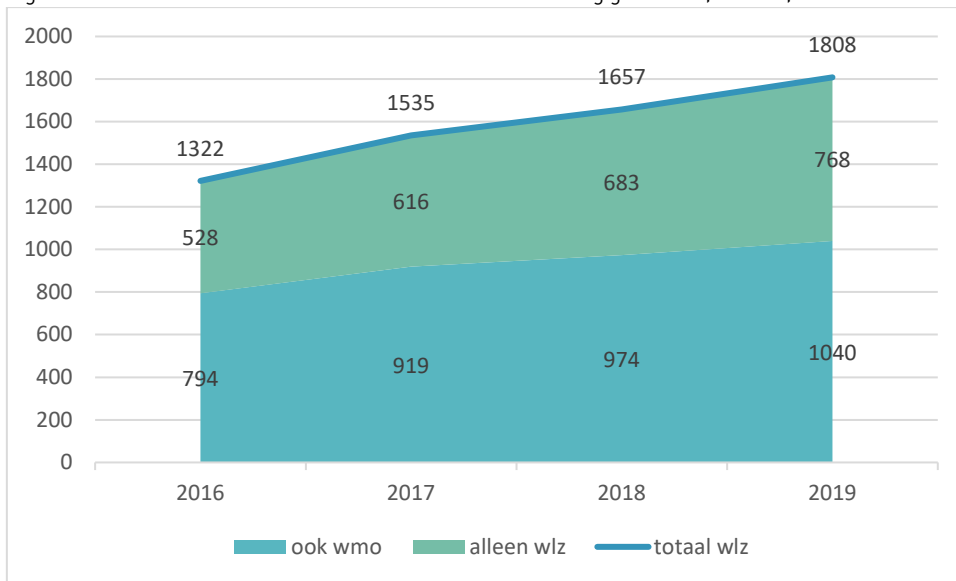
3.4 Samenhang met Wmo-gebruik

Veel Almeerders die zorg krijgen op grond van de Wlz, krijgen ook ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): 58% van de Wlz-cliënten heeft ook één of meer maatwerkvoorzieningen op grond van de Wmo. De samenhang met Wmo-ondersteuning is sinds 2015 licht afgenomen: in 2015 had nog 60% van de Wlz-cliënten een Wmo-maatwerkvoorziening (figuur 3.5).

Van de Wlz-cliënten die ook een Wmo-maatwerkvoorziening gebruiken, heeft ongeveer 90% hulp bij het huishouden, begeleiding of een ondersteuningsarrangement vanuit de Wmo, en ongeveer 40% (ook) een

hulpmiddel, woningaanpassing of vervoersvoorziening vanuit de Wmo. Er zijn (bijna) geen Wlz-cliënten die beschermd wonen op grond van de Wmo.

Figuur 3.5 Wlz-cliënten die ook een wmo-maatwerkvoorziening gebruiken, Almere, 2015-2019^a

a het aantal "ook wmo" is aantal Wlz-cliënten op 1 januari van een jaar dat in het eerste half jaar erna één of meer wmo-maatwerkvoorzieningen gebruikte;

Bron: CAK/CBS en gemeente Almere, bewerking O&S

4. Hoe wonen Almeerders met Wlz-zorg?

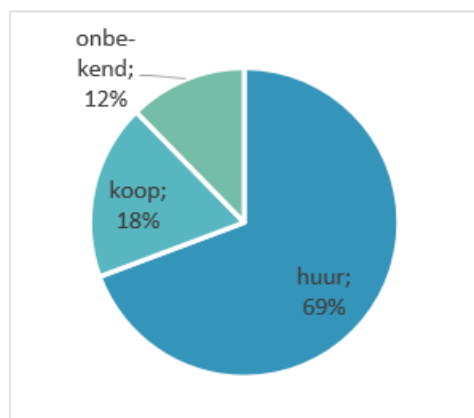
Almeerse Wlz-clïënten wonen anders dan de meeste Almeerders voornamelijk in huurwoningen en meergezinswoningen (§4.1). Ongeveer de helft van de Almeerse Wlz-clïënten woont in een instelling, en dat is vergeleken met Nederlandse Wlz-clïënten relatief weinig (§4.2). De zorgbehoefte van Almeerse Wlz-clïënten blijkt weinig te zeggen over hun woonsituatie (§4.3).

4.1 In wat voor woning wonen Wlz-clïënten?

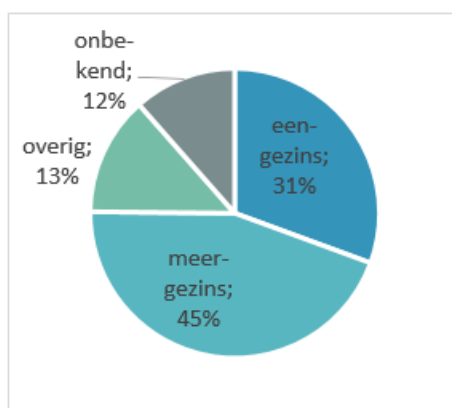
De meeste Wlz-clïënten (69%) huren hun woning (figuur 4.1a). Daarin wijken zij af van de rest van de Almeerse bevolking: van alle Almeerse woningen is 36% een huurwoning.

Een groot deel van de Wlz-clïënten (45%) woont in een meergezinswoning en iets meer dan één op de tien woont in een ander type woning. Meestal is dat een bedrijfsruimte en hierbij moet ook eerder gedacht worden aan een meergezinswoning dan aan een eengezinswoning (figuur 4.1b).⁴ Drie op de tien Wlz-clïënten wonen in een eengezinswoning. Ook hierin wijken Wlz-clïënten af van de Almeerse bevolking, want 72% van de woningen in Almere is een eengezinswoning.⁵

Figuur 4.1a eigendom woning wlz-clïënten Almere, 1 jan 2019

Figuur 4.1b woningtype woning wlz-clïënten, Almere, 1 jan 2019

Bron: CAK/ CBS en gemeente Almere, bewerking O&S

⁴ Meergezinswoningen zijn woningen die samen met andere woonruimten c.q. bedrijfsruimten een geheel pand vormen. Hieronder vallen flats, galerij-, portiek-, beneden- en bovenwoningen, appartementen en woningen boven bedrijfsruimten, voorzover deze zijn voorzien van een buiten de bedrijfsruimte gelegen toegangsdeur.

⁵ Bron cijfers Almeerse woningvoorraad in deze paragraaf: almere.incijfers.nl

4.2 Wonen Wlz-cliënten thuis of in een instelling?

Van de Wlz-cliënten krijgt in Almere iets meer dan de helft de zorg thuis en iets minder dan de helft woont in een instelling. Het aandeel Wlz-cliënten dat thuis woont is daarmee in Almere twee maal zo hoog als landelijk.

Er zijn drie manieren om het aantal Wlz-cliënten thuis of in een instelling te bepalen, namelijk op basis van:

- bewoners van Wlz-zorginstellingen volgens Vektis;
- leveringsvorm van de zorg;
- huishoudensvorm.

Ze komen in deze paragraaf alle aan bod. Ze leveren alle drie andere aandelen thuiswonenden en instellingsbewoners op, en ze betekenen ook alle drie net iets anders, maar de orde van grootte is steeds dat ongeveer de helft van de Almeerse Wlz-cliënten in een instelling woont.

Bewoners van Wlz-zorginstellingen volgens Vektis

Volgens Vektis zijn er op 1 januari 2018 in Nederland 203.800 Wlz-cliënten die in een instelling wonen en 74.000 die Wlz-zorg thuis ontvangen. Dat betekent dat landelijk 27% van de Wlz-cliënten zorg thuis ontvangt.

Op basis van het aantal geïndiceerden en de gemeentelijke Vektis-gegevens kan beredeneerd worden dat het percentage Wlz-cliënten dat zorg thuis ontvangt in Almere bijna twee maal zo hoog is, namelijk 52%. Op 1 januari 2018 zijn er in totaal 2.170 Wlz-geïndiceerden in Almere. Landelijk is het aantal cliënten 5% lager dan het aantal geïndiceerden, zodat het totale aantal Almeerse Wlz-cliënten geschat kan worden op 2.060.⁶ Volgens Vektis waren er toen 996 Almeerse Wlz-cliënten die in een instelling woonden, ofwel 48%.

Leveringsvorm

Cliënten kunnen zelf aangeven hoe zij de Wlz-zorg willen ontvangen:

- als zorg in natura;
- als volledig pakket thuis;
- als modulair pakket thuis, dat wil zeggen dat de cliënt een deel van de zorg thuis ontvangt en een deel van de zorg zelf inkoop via een persoonsgebonden budget;
- of als persoonsgebonden budget.

Dit wordt de 'leveringsvorm' genoemd. De leveringsvorm zegt iets over de woonsituatie van de cliënt, omdat zorg in natura verblijf in een instelling betekent en een volledig of modulair pakket thuis inhoudt dat de cliënt thuis blijft wonen. Cliënten met een persoonsgebonden budget kunnen de zorg thuis of in een instelling afnemen, maar hoe ze die zorg afnemen is niet bekend.

⁶ Dus niet alleen degenen die een eigen bijdrage betaalden en in de CAK/ CBS-data geregistreerd staan, op peildatum 1 januari 2018.

Op 1 januari 2019 verbleef iets meer dan de helft van de volwassen Wlz-cliënten in Almere in een instelling, woonde een kwart thuis, en van twee op de tien cliënten is niet bekend hoe zij woonden omdat ze de zorg afnamen als persoonsgebonden budget (figuur 4.2).

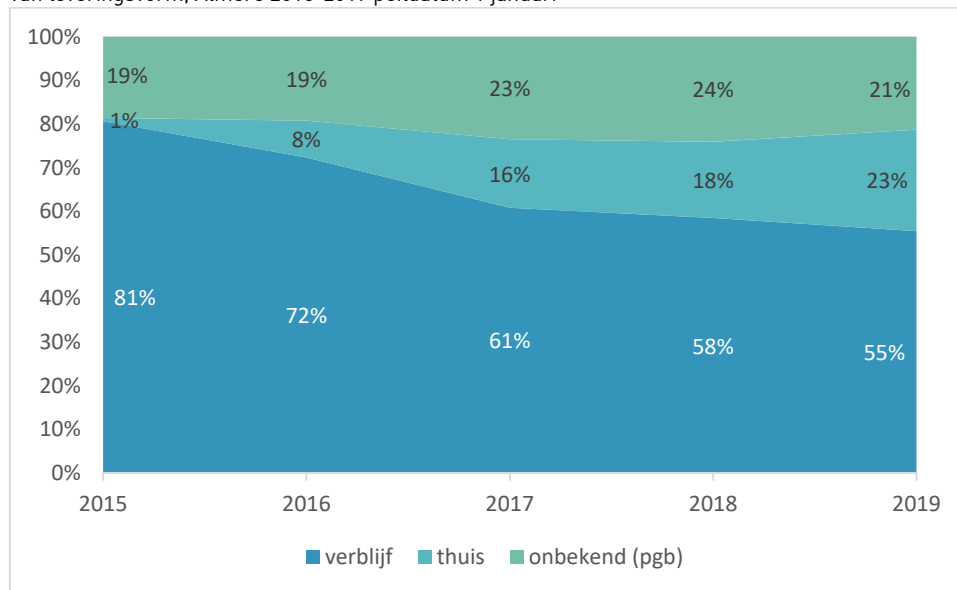
Sinds 2015 is het aandeel volwassen Wlz-cliënten dat thuis woont in Almere snel toegenomen (figuur 4.3).

Figuur 4.2 leveringsvorm wlz-cliënten Almere, 1 jan 2019

leveringsvorm	aantal	in %
zorg in natura	999	55%
volledig pakket thuis	136	8%
modulair pakket thuis	289	16%
persoonsgebonden budget	384	21%
totaal	1808	100%

Bron: CBS/ CAK, bewerking O&S

Figuur 4.3 woonsituatie van Wlz-cliënten op basis van leveringsvorm, Almere 2015-2019 peildatum 1 januari^a

^a woonsituatie is berekend op basis van de leveringsvorm van de Wlz-zorg: verblijf= zorg in natura; thuis= volledig of modulair pakket thuis; onbekend = persoonsgebonden budget.

Bron: CBS/ CAK, bewerking O&S

Huishoudensvorm

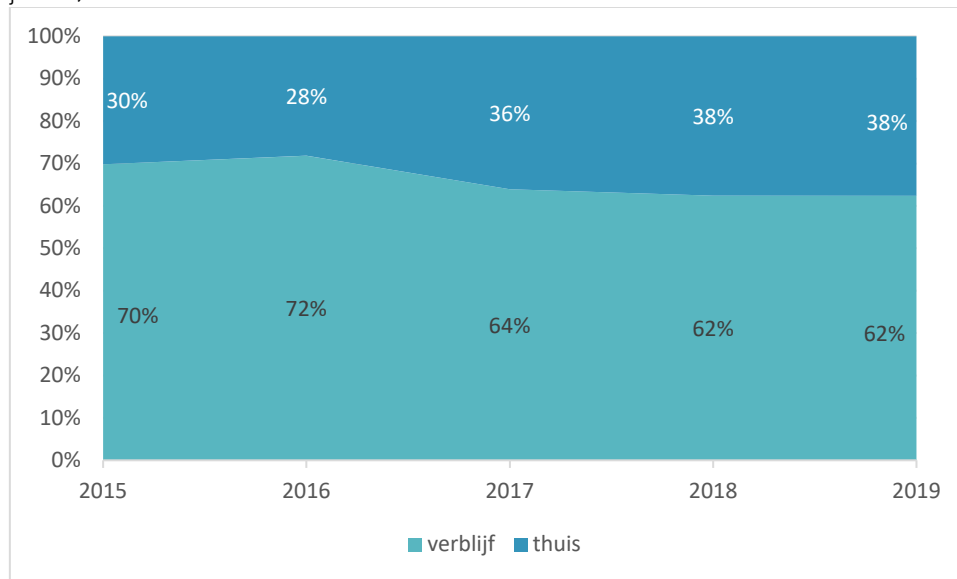
Zoals beschreven in §2.2 hiervoor woont 62% van de volwassen Wlz-cliënten in een institutioneel huishouden en de overige 38% voert een particulier huishouden. Personen in een institutioneel huishouden wonen samen met meerdere personen op een institutioneel adres. Dit zijn met name zorginstellingen, maar bijvoorbeeld ook het azc of de gevangenis zijn institutionele adressen.

Het aandeel Wlz-cliënten dat in een zorginstelling woont is op basis van de huishoudensvorm dus wat hoger dan volgens de hiervoor beschreven twee methoden. Hiervoor zijn twee oorzaken aan te wijzen:

- Bij de institutionele huishoudens tellen ook huishoudens in kleinschalige woon-zorg complexen mee; bij de vektis-gegevens alleen de huishoudens met leveringsvorm zorg in natura;
- Bij de woonsituatie op basis van leveringsvorm worden twee op de tien cliënten geteld als 'onbekend (pgb)', terwijl bij geen van de Wlz-cliënten de huishoudensvorm onbekend is.

Het aandeel Wlz-cliënten dat in een institutioneel huishouden woont neemt sinds 2015 af. De trend van meer thuiswonende cliënten die we op basis van leveringsvorm zagen, wordt door deze gegevens dus bevestigd (figuur 4.4).

Figuur 4.4 woonsituatie van Wlz-cliënten op basis van huishoudensvorm, Almere 2015-2019 (peildata 1 januari)^a

a woonsituatie is afgeleid van huishoudensvorm:

verbleef = institutioneel huishouden of 'overige huishoudensvormen'; thuis = particuliere huishoudensvormen (alleenstaand; paar zonder kind; paar met kind; eenoudergezin).

Bron: CAK/CBS, bewerking O&S

4.3 Zegt de zorgbehoefte iets over de woonsituatie?

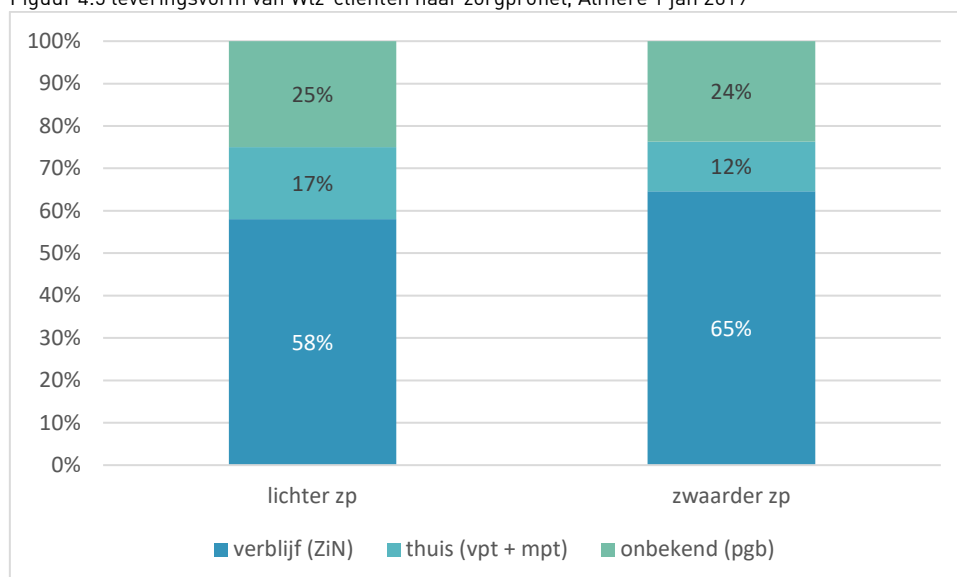
Anders dan verwacht, is er nauwelijks samenhang tussen de zwaarte van het zorgprofiel en de woonsituatie van Wlz-cliënten. Andere factoren dan het zorgprofiel zijn meer bepalend voor hoe een cliënt woont. Volgens het CIZ is de meest bepalende factor de draagkracht van het ondersteunende netwerk van de cliënt. Cliënten met een zwaar zorgprofiel die op elk gewenst moment hulp kunnen krijgen, kunnen dan thuis blijven wonen, terwijl cliënten met een lichter zorgprofiel, maar zonder hulp in huis beter in een zorginstelling kunnen wonen.

In §3.3 hiervoor maakten we onderscheid tussen lichtere en zwaardere zorgprofielen. De veronderstelling was dat mensen met zwaardere zorgprofielen eerder in instellingen zouden wonen, en mensen met lichtere zorgprofielen meer gebruik zouden maken van zorg aan huis. In deze paragraaf laten we zien dat die veronderstelling onjuist is.

Leveringsvorm en zorgprofiel

Uit figuur 4.5 blijkt dat er geen noemenswaardig verband is tussen het zorgprofiel en de leveringsvorm. Onder de Wlz-cliënten met een zwaarder zorgprofiel zijn er weliswaar iets meer die zorg in een instelling krijgen dan onder de Wlz-cliënten met een lichter profiel, maar dit verschil is erg klein.

Figuur 4.5 leveringsvorm van Wlz-cliënten naar zorgprofiel, Almere 1 jan 2019^a

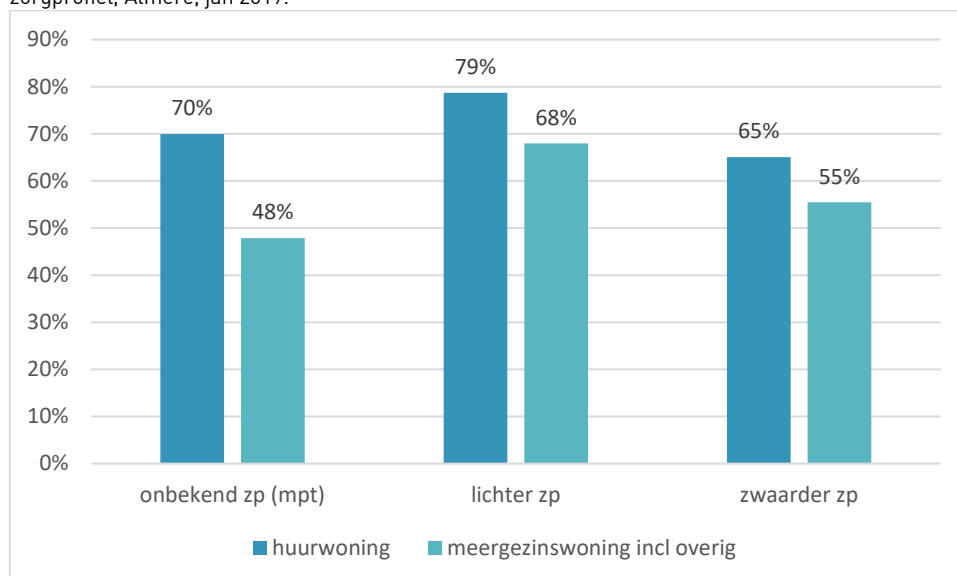
a Bij Wlz-cliënten met een modulair pakket thuis is het zorgprofiel niet bekend, daarom zijn in de grafiek alle 213 Wlz-cliënten met een modulair pakket thuis buiten beschouwing gelaten (100% van hen heeft onbekend zorgprofiel en woont thuis).

Bron: CAK/CBS, bewerking O&S

Woningtype en eigendom vs zorgprofiel

Ook naar woningtype en woningeigendom zijn de verschillen tussen Wlz-cliënten met lichtere en met zwaardere zorgprofielen klein. De verschillen wijzen eerder de andere kant op dan verwacht: Wlz-cliënten met een lichter zorgprofiel wonen relatief vaker in huurwoningen en in meergezinswoningen dan Wlz-cliënten met een zwaarder zorgprofiel (figuur 4.6).

Figuur 4.6. Percentages Wlz-cliënten die in huurwoningen en in meergezinswoningen wonen, naar zorgprofiel, Almere, jan 2019.^a

a 'overige woningtypen' zijn opgevat als meergezinswoningen

Bron: CAK/ CBS en gemeente Almere, bewerking O&S

5. Beschouwing

Wat kan op basis van deze beschrijving gezegd worden over de achterliggende vraag, namelijk inzicht in de woonbehoefte van Wlz-cliënten?

- Het zorgprofiel geeft geen inzicht in de woonbehoefte van mensen die zorg nodig hebben op grond van de Wlz;
- Prognoses van de omvang van de doelgroep moeten vooral rekening houden met aantallen 85-plussers en institutionele huishoudens;
- Iets minder dan de helft van de Almeerse Wlz-cliënten woont thuis;
- Vergeleken met het Nederlandse gemiddelde, wonen Almeerse Wlz-cliënten tweemaal zo vaak thuis. De gegevens geven geen inzicht of dit een eigen keuze is, of dat ze liever in een instelling hadden willen wonen. Daarvoor is een ander type onderzoek nodig.
- Steeds meer Wlz-cliënten wonen thuis, maar instellingen zullen altijd nodig blijven. De gegevens zeggen niets over de aard van de instellingen waar cliënten wonen of willen wonen: gaat het om grote intramurale instellingen of om kleinschalige woonclusters in de wijk?
- Naarmate de doelgroep voor Wlz groeit, zal er meer behoefte zijn aan huurwoningen en meergezinswoningen.

Gemeente Almere
Afdeling BVLS / Onderzoek & Statistiek
Postbus 2500
1300 AE Almere

Telefoon: 14 036
E-mail: info@almere.nl
Website: www.almere.nl

Augustus 2020

Projectnummer: P2019-059

Gemeente Almere

